

MARGÓCSY JÓZSEF:

IBRÁNYTÓL IBRÁNYIG *Nagy Ferenc pályájának állomásai*

Először a nyíregyházi Vasvári Pál gimnáziumban találkoztunk. Szeretett olvasni és általában a többi tárgyból sem voltak különös nehézségei. Az érettségi után nem láttuk egymást. Egy év múlva, 1963-ban a nem sokkal előbb megindult Pedagógiai Főiskolán találkoztunk újra: mindketten „tanuló vezetők” voltunk, tanárként és hallgatóként. Magyar szakos lévén a gyorsan fejlődő könyvtárunk segítette őt a régebb és újabb irodalom alapos megismerésében. Megértője volt annak a törekvésemnek, hogy minél többet olvas és élményeit élvezzi, a kötelezően előírt olvasmányait jól használhatja fel a vizsgákon a hallgatott előadásokra is emlékezve.

Évek múltak el, hogy nem hallottam róla; annál jobban sikerült egy váratlan alkalom az egyik népfrontos bizottság látogatásakor – éppenséggel Ibrányban, ahol már középiskolai tanárként működött. Feltűnt, hogy a község háza lépcsőházában, termeiben bekeregetett kézirat-másolatokat láthatunk, amelyek Ibrány történelmi múltjáról felkutatott fontos eseményeket örökítenek meg. Ezekből némi – szemmagasságban lévő – magyarázattal mindenki megismerhette Ibrány múltjának egy-egy érdekességét. Érdeklődésemre elmondták, hogy működik itt egy fiatal tanár, aki nemcsak a szokásos dekorációul használja az olvasható dokumentumokat. Azt is elmondták, hogy már egy kisebb helyiségben rendezi a felgyűlt múzeumi tárgyakat, ennek is ő a berendezője, folyamatos fejlesztője, gyarapítója. A közbeeső érettségi találkozón szerényen elhallgatta szülőföldi eredményeit, sikereit. Pedig már az egyetemi középiskolai tanár-oklevél mellé a doktorátus elnyerését is felmutathatta.

Egy idő múlva egy népfrontos bizottsággal a nyíregyházi kulturális intézményekben jártunk, így kerültünk el a városi-megyei művelődési központba, a Lánchíd-külsejű Váci Mihályról elnevezett impozáns épületbe. Amikor odaérkeztünk kitértek, hogy Nagy Ferenc az igazgatója ennek a nagy személyzetű kulturális egységnek. Máris tele volt új tervekkel arra vonatkozóan, hogy miképpen igyekeznek majd minél jobban kihasználni a központban létesült művelődési házat. Nemcsak a helyiségek hasznosítása terén, hanem hogy az egyszerűbb építési munkákkal miképpen és mennyire lehet hasznosabban is birtokba venni a Házat. Közben ennek a kis bizottságnak beszámolt arról, hogy merre járt, miket látott az országban és hogy tudja hatékonyan felhasználni a nagy személyzetet a legcélyszerűbben: ehhez mit látott, kinek a berendezési elveit tanulmányozta meggyőző eredménnyel. Vagyis: most ezzel kapcsolatban kellett és lehetett tanulnia és előbbre lépnie.

Az UNESCO által meghirdetett életfogytig való folyamatos önképzés szükségét érezve – amelyik pontosan kifejeződik a régi közmondásban, hogy a jó pap is holtig

tanul – tanult is. És ekkor jött az a figyelmeztető betegség, amelyik világossá tette, hogy ilyen nagy tempóban kész öngyilkosság ennyit tanulni, dolgozni. Ekkor találták meg a fenntartók a csendesebb, kevesebb személyzettel működő munkahelyet Nagy Ferencnek. Így került a Jósa András Múzeumba, majd a levéltárba, ahol előbb az igazgató helyettese, majd igazgató lett.

Újbóli találkozásunkkor én már nyugdíjasként mindennapos látogatója voltam a levéltárnak, ahol természetes örömmel „fogadtam” őt. Amikor a megyei közgyűlés megválasztotta a levéltár vezetésére, másnap már – mintegy bemutatkozás gyanánt – leszereltette az igazgatói iroda kettős ajtajából azt, amelyik mindenféle zavar elhárításának okából még külön hangfogóként működött régebben. Örömmel tapasztalhattuk, hogy a levéltári munkát nem zavarták a puritánosított ajtók, ráadásul lassanként a növekvő munkamennyiséget ellátandó alakult ki a stabil alkalmazotti létszám: voltak, akik ugyan szülési szabadságra mentek, de visszajöve itt folytatták régi munkájukat. Ennek is eredménye, hogy a levéltár dolgozói a ciklus lejártával újra ajánlották Nagy Ferenc kinevezésének meghosszabbítását, amely mostanig tartott.

Nem felejttem el, hogy amikor a főiskolán a takarékosági intézkedések miatt megszüntek az óraadás lehetőségeim, másnap már mint szaktanácsadó a levéltár szerződéses alkalmazásába kerültem.

Szíves házigazda, mint saját családi otthonában úgy a levéltárban is – ezt mindenki tapasztalhatta. A levéltári napok vagy éppenséggel az országos találkozók résztvevői is részesülhettek a szíveslátásában. Természetesen ugyanaz a hangulat uralkodik a levéltárban: az ügyfélszolgálatban az érdeklődők vagy a kutatók is szívesen látott vendégek.

Amikor valamelyik kollégának névnapja, vagy az itt még nyilvántartott Nők napja volt, az ajándékot mindig ő adta át és mindig volt valamilyen „textusa”, amelyre ráfűzhette az ünneplő kollégának szóló aktualitást.

A 42. évfolyamát szerkeszti a negyedévenként megjelenő Szabolcs-szatmár-beregi Szemlének a szűk körű szerkesztőséggel együtt, és e minőségében biztatja a fiatalabbakat, hogy írjanak, kritizáljanak, mert ezen a téren is van tanuló kategória, amely mindig függ a készülő írásmű és tárgya milyenségétől. Határozott egyéniség és hasonló magatartásra készíti azt a helytörténeti pályázati bíráló bizottságot is, amelyik a nyári–őszi megyei pályázat zsűrijét alkotja: a főiskolai történelem tanszéke, a múzeum, a levéltár és a megyei könyvtár kiküldötteiből áll. Nevelő eszköz ez is a levéltárosok számára: nekik is fel kell nőni a legfontosabb témák kezeléséhez és bizonyítani kell, hogy a levéltáros nemcsak az archiválás kevéssé színes mesterségét folytatja, hanem képes az általa rendezett anyagok kezelésén túl szintetikus képet alkotni.

Amikor most búcsúüdvözlésre törekedtem, *Az ember tragédiájához* fordultam, hogy ünnepélyesebb lehessenek – ez a mű most is útmutatóul szolgál:

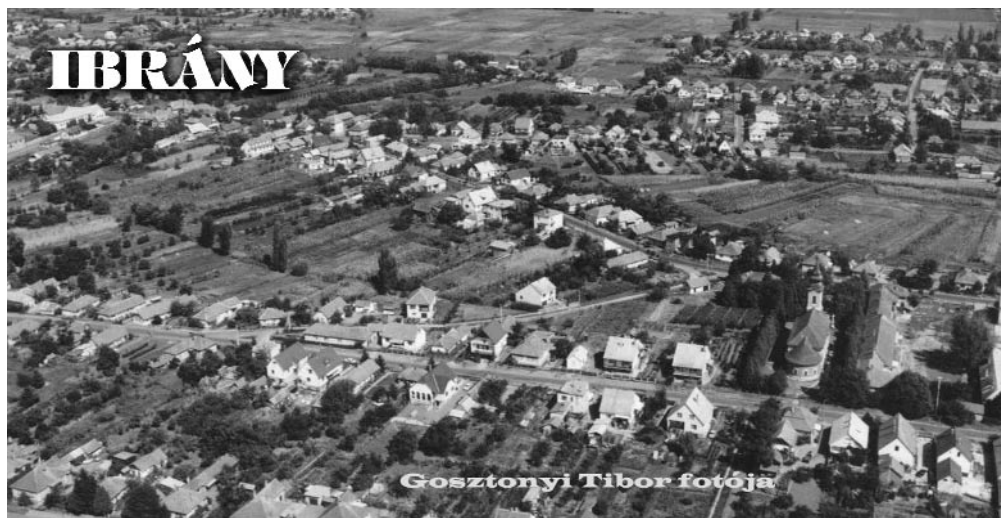
*„... A célt, tudom, még százszor el nem érem.
Mit sem tesz. A cél voltaképp mi is?
A cél, megszűnte a dicső csatának,
A cél halál, az élet küzdelem,
S az ember célja e küzdés maga.”¹*

Máris emlegeti, hogy milyen tervei vannak az elkövetkező időre. Szívből kívánom, hogy az éltető egészség útravalójával adjon Isten neki a további kutató, cikkíró, szerkesztő, alkalmi ház körüli munkákhoz értő magatartást, jó eredményeket.

JÓZSEF MARGÓCSY:

From Ibrány to Ibrány The Major Milestones in the Career of Ferenc Nagy

József Margócsy, the retired director of the former Teacher's Training College of Nyíregyháza, as his former teacher and present colleague draws up the major milestones in the career of the Archives' retiring director. Based on his personal experiences he recalls the tutorial methods of the teacher who has taught his students to love their homeland and see the beauty of history. He also enumerates the results and successes Ferenc Nagy has achieved as the director of cultural institutions.

¹ Madách Imre: Az ember tragédiája. Tizenharmadik szín. <http://mek.oszk.hu>

Margócsy József

